

Nr 317.

Av herrar **Osvald** och **Åman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående jordbruksförsöksverksamhetens organisation m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 161 till innevarande års riksdag har chefen för kungl. jordbruksdepartementet framhållit som sin åsikt att någon central konsulentverksamhet på betes- och mosskulturområdet efter nuvarande tjänsteinnehavarnas avgång icke bör förekomma och därför föreslagit, att fyra av de hos Svenska vall- och mosskulturföreningen hittills verksamma konsulenter samt föreståndaren för kemiska laboratoriet skulle få kvarstanna i sina befattningar mot arvode. Att åtminstone för närvarande ett behov av specialister i både betes- och mosskultur föreligger för såväl centrala myndigheter och institutioner som för hushållningssällskap, synes bl. a. framgå av följande citat ur 1945 års jordbruksförsöksutrednings betänkande, där det i motiveringen för bibehållande av specialkonsulenter heter:

»Svenska vall- och mosskulturföreningen och dess föregångare har bedrivit en ganska omfattande upplysnings- och rådgivande verksamhet, som helt visst varit till stort gagn för jordbruket. Enligt 1943 års utredningsmän borde denna av föreningen bedrivna lokala konsulentverksamhet överflyttas på hushållningssällskapen. Utredningen har för sin del funnit tveksamt, om detta låter sig göra utan att effektiviteten i denna verksamhet riskeras. Flertalet jordbrukskonsulenter och vandringsrättare torde nämligen hittills icke haft tillfälle att i tillräcklig grad syssla med betesspörsmål och kanske i ännu mindre grad med frågor berörande mosskultur och de torde knappast medhinna att i sitt arbete specialisera sig inom något visst arbetsområde. Den rådgivande och upplysande verksamhet, varom här är fråga, synes vidare för att kunna uppehållas på en hög nivå behöva stå i mycket intim kontakt med den forsknings- och försöksverksamhet, som sysslar med dessa problem. Utredningen är därför av den meningen, att i varje fall för mera speciella spörsmål — särskilt beträffande mosskulturen men även i fråga om betesspörsmålen — ett behov föreligger av tillhandahållande från den centrala försöksinstitutionens sida av särskild expertis på områdena i fråga, specialfackmän till vilka såväl hushållningssällskapens tjänstemän som jordbrukarna vid behov kunna vända sig. Det bör nämligen bemärkas, att ordnandet av betesdriften på en egendom eller nyodling av en torvjord ofta fordrar betydande kapitalinsatser, som givetvis icke böra göras utan att väl kvalificerad fackkunskap på området anlitas. Enligt

utredningens uppfattning bör icke heller lämnas obeaktat det allmännas intresse av att äga tillgång till dylika specialfackmän för konsultering vid sådana förrättningar som exempelvis betesregleringar, torrläggningsföretag o. dyl.»

Det synes högst sannolikt att vid genomförande av den planerade rationaliseringen av jordbruket tillgången till specialkonsulenter inom berörda områden kommer att visa sig vara av stort värde. Vidare må bemärkas att konsulenternas tid i stor utsträckning upptages av försöks-, forsknings- och undersökningsverksamhet, i synnerhet på det praktiskt-ekonomiska området. I den mån konsultationsverksamheten eventuellt skulle minska finnes sålunda möjlighet till full sysselsättning med undersökningar och forskning på respektive områden. För tillräcklig kontakt med förefintliga problem är det dock nödvändigt, att vederbörande i viss utsträckning bedriver praktisk verksamhet ute i landet.

De ifrågavarande tjänstemännen föreslås i propositionen erhålla ett arvode, som motsvarar slutlönen i lönegrad Ce 21, eller 24 löneklassen. Jämföras dessa löneförmåner med dem, som tillkomma hushållningssällskapens konsulenter, vilka enligt 1947 års riksdags beslut tillerkänts placering motsvarande 26 lönegraden och sålunda komma att uppbära slutlön enligt 29 löneklassen, framgår det, att de här ifrågavarande tjänstemännen föreslås erhålla ett arvode, som med fem löneklasser understiger jordbrukskonsulenternas slutlön, vilket knappast kan anses vara rimligt. Det förefaller också något egendomligt med hänsyn till att riksdagen år 1930 bestämde konsulenternas löner hos den dåvarande Svenska betes- och vallföreningen till 1 000 kr högre än konsulenternas hos hushållningssällskapen. I propositionen antydes vidare, att de fyra konsulenterna kunna tänkas föredraga att söka annan tjänst, exempelvis hos hushållningssällskapen. Härvid må emellertid framhållas att de äro helt specialiserade inom sina områden och torde därför knappast kunna förväntas söka och vinna annan anställning, detta så mycket mindre som tre av dem varit anställda i föreningens tjänst under 26, resp. 30 och 31 års tid samt endast ha 10, resp. 3 och 6 år kvar till pensionsålderns inträde. Den fjärde konsulenten har varit anställd hos föreningen under en tid av 10 år. Föreståndaren för kemiska laboratoriet har i sin anställning hittills varit i lönehänseende jämställd med konsulenterna och kan åberopa 40 års oavbruten tjänstgöring hos föreningen. Skälighet synes därför starkt tala för att samtliga i denna motion åsyftade befattningshavare beredas bättre löneförmåner, än vad som i Kungl. Maj:ts proposition föreslagits.

Under åberopande av vad sålunda anförts vilja motionärerna föreslå, att tjänstemännen i fråga i deras fortsatta verksamhet beredas anställning såsom extra ordinarie tjänstemän på övergångsstat. En dylik anställningsform är också i överensstämmelse med 1945 års lönekommittés uttalande, vari framhålls angående tillämpningen av de olika anställningsformerna, att anställning mot arvode borde i största möjliga utsträckning undvikas för heltidsanställd personal, vilken princip ytterligare av Kungl. Maj:t fastslagits i nådigt

cirkulär (SFS 542/1947). En placering i 27 lönegraden, i likhet med statskonsulenter och i enlighet med 1945 års jordbruksförsöksutrednings förslag, borde därvid kunna komma i fråga. I varje fall synes det skäligt, att vederbörande tjänstemän beredas löneförmåner, som åtminstone motsvara dem, som tillkomma hushållningssällskapens konsulenter.

Med hänsyn till den ålder och den långa tjänstgöringstid som ifrågavarande tjänstemän kunna åberopa samt den betydelse som deras arbete haft och måste antagas komma att ha under den närmaste tiden i samband med genomförandet av jordbrukets rationalisering få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att föreståndaren för kemiska laboratoriet jämte de fyra konsulenter hos Svenska vall- och mosskulturföreningen, vilka i Kungl. Maj:ts proposition nr 161 föreslagits erhålla arvodestjänster, måtte personligen anställas såsom extra ordinarie tjänstemän på övergångsstat, så att de erhålla minst samma avlöningsförmåner som hushållningssällskapens konsulenter, eller, om detta icke skulle kunna bifallas,

att de tillerkännas arvode motsvarande lönen för hushållningssällskapens konsulenter.

Stockholm den 31 mars 1948.

Hugo Osvald.

Valter Åman.
